

Uzależnienie od hazardu w oczach terapeutów uzależnień

■ Październik, 2010

arc
rynek i opinia

Cele badania

- Część ilościowa:
  - Ustalenie wielkości grupy pacjentów uzależnionych od gier hazardowych
  - Ustalenie odsetka osób uzależnionych od gier oferowanych przez Totalizator Sportowy Sp. z o.o. wśród wszystkich osób leczonych z powodu uzależnienia od gier hazardowych
- Część jakościowa:
  - Charakterystyka zjawiska hazardu w Polsce
  - Charakterystyka gier hazardowych
  - Charakterystyka społeczno-psychologiczna uzależnionych od hazardu

2

Metodologia i próba – część ilościowa

- Do konstrukcji próby do badania wykorzystano listę placówek państwowych udostępnioną na stronie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (http://www.parpa.pl/index.php?option=com_content&task=category&sectionid=1&id=5&Itemid=10).
- W ramach badania zrealizowano:
  - 112 wywiadów z pracownikami ośrodków z listy PARPA
  - 34 wywiadów z terapeutami z pracowni prywatnych
  - 36 ankiet zrealizowanych w trakcie konferencji organizowanej przez Fundację Milion Marzeń na temat terapii uzależniania od hazardu
- Do badania zaproszono terapeutów którzy:
  - Mają 5 lat praktyki w zawodzie
  - Leczyli przynajmniej 3 osoby uzależnione od gier hazardowych w ostatnim roku
  - Pracują w ośrodkach zlokalizowanych w miastach wojewódzkich oraz powiatowych
- Badaniem objęto 16 województw, a w każdym województwie ośrodki zlokalizowane w miastach wojewódzkich i powiatowych
- Badanie zostało zrealizowane metodą CATI (*Computer Assisted Telephone Interview*) zgodnie ze standardami obowiązującymi w branży badawczej

3

Metodologia – część jakościowa

- Dwa zogniskowane wywiady grupowe (tzw. fokusy) z terapeutami uzależnień pracującymi w placówkach państwowych i prywatnych zlokalizowanych na terenie Warszawy
- Wywiad indywidualny z założycielem i prowadzącym jedną z pięciu warszawskich grup Anonimowych Hazardzistów

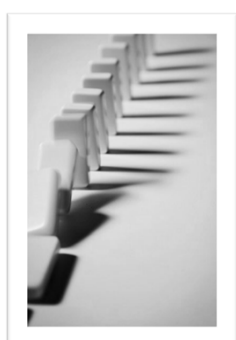
4

Baza placówek z listy PARPA

WOJEWÓDZTWO	PLACÓWKI WOJEWÓDZKIE	PLACÓWKI POWIATOWE	ŁĄCZNIE
dolnośląskie	10	52	62
Kujawsko-pomorskie	3	26	29
lubelskie	6	27	33
lubuskie	3	18	21
łódzkie	8	34	42
małopolskie	20	30	50
mazowieckie	33	63	96
opolskie	2	22	24
podkarpackie	2	27	29
podlaskie	6	21	27
pomorskie	9	35	44
śląskie	7	75	82
świętokrzyskie	7	19	26
Warmińsko-mazurskie	4	31	35
wielkopolskie	10	41	51
zachodniopomorskie	5	20	25
Podsumowanie:	135	541	676

5

Zjawisko hazardu w Polsce

Uzależnienie od hazardu – konteksty globalny

- Uzależnienie od hazardu jako jednostka chorobowa zostało sklasyfikowane po raz pierwszy w Stanach Zjednoczonych w latach 80-tych.
- Obecnie uzależnienie od hazardu jako jednostka chorobowa jest sklasyfikowana w:
  - DSM 4 – (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*) klasyfikacji Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego
  - ICD 10 – (*International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems*) klasyfikacji Międzynarodowej Organizacji Zdrowia (WHO) – w pod kategorii „Uzależnienia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych”
- Stany Zjednoczone są krajem w którym badania nad uzależnieniem od hazardu są najbardziej zaawansowane na świecie. Obecnie zjawisko to jest również coraz lepiej badane w krajach dalekiego wschodu, np. Korei Południowej

7

Zjawisko hazardu w Polsce (1/2)

„W przypadku hazardu widzimy jasną przekładalność: dostępność na ilość uzależnień” (jeden z terapeutów biorących udział w badaniu)

- Zdaniem terapeutów problemy z uzależnieniem zawsze towarzyszyły zjawisku hazardu, więc szukanie ich korzeni jest równoznaczne z szukaniem początków hazardu
- W Polskich realiach przed 1989 rokiem zjawisko uzależnienia było raczej marginalne ze względu na niedużą dostępność gier hazardowych. Dostępne były właściwie jedynie:
  - gry Totalizatora sportowego
  - wyścigi koni na Służewcu
  - prywatnie organizowane gry karciane oraz „zakamuflowane” kasyna

8

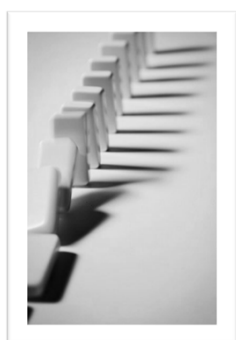
Zjawisko hazardu w Polsce (2/2)

„W przypadku hazardu widzimy jasną przekładalność: dostępność na ilość uzależnień” (jeden z terapeutów biorących udział w badaniu)

- Do upowszechnienia się hazardu, a co za tym idzie - jego negatywnych skutków w Polsce, przyczyniło się:
  - **Pojawienie się tzw. hot spotów** – miejsc z automatami do gry o niskiej wygranej
  - **Upowszechnienie się Internetu**, a co za tym idzie hazardu internetowego
  - **Powstawianie zakładów bukmacherskich** oferujących zakłady na grach sportowych
- Terapeuci zauważyli, że pierwsze osoby mające objawy uzależnienia od automatów oraz innych gier hazardowych zaczęły docierać do nich mniej więcej od 2004-2005 roku. Natomiast **szczególne nasilenie tego zjawiska to ostatnie 2-3 lata.**

9

Charakterystyka uzależnionych i społeczne skutki uzależnienia od hazardu

Spoleczna charakterystyka uzaleznionych (1/2)

- W odczuciu terapeutów biorących udział w fokusach nie można zbudować jednoznacznej charakterystyki socjologicznej uzaleznionych od hazardu, **gdyż jest to zjawisko które dotyczy wszystkich grup i warstw społecznych**. Tym niemniej można zauważyć kilka słabych tendencji.
  - **Płeć**: z pewnością jest to zjawisko, które dotyczy bardziej mężczyzn niż kobiety
  - Szczególnie zagrożoną grupą (czyli podatną na tę, jak i inne formy uzależnienia) jest **młodzież**. Wiąże się to z coraz większą dostępnością hazardu internetowego, salonów gier oraz zakładów bukmacherskich)
  - Zagrożenie młodzieży wiąże się z problemami wynikającymi z okresu dojrzewania (brak poczucia celu, niestabilność emocjonalna).
  - Z podobnych powodów szczególnie zagrożone są **osoby dorosłe przechodzące kryzys lub dużą zmianę w życiu**.

11

Spoleczna charakterystyka uzaleznionych (2/2)

- Zdaniem terapeutów uzależnienie od hazardu dotyczy **bardziej osób o średnim uposażeniu, niż osób bogatych**.
- Wynika to z faktu, że hazard daje nadzieję szybkiej poprawy sytuacji materialnej, „spełnienia marzeń o posiadaniu” stymulowanych przez telewizję i reklamy. Jest jednocześnie legalny, w przeciwieństwie do kradzieży.
- Prawdopodobnie istnieje słaby związek między wykształceniem oraz dochodami a rodzajem gier hazardowych
  - osoby z wyższym wykształceniem/ bogate będą częściej wybierały hazard „ekskluzywny” – np. kasyna, prywatnie organizowane gry karciane
  - z kolei osoby ubogie, z niższym wykształceniem częściej będą korzystały z automatów oraz zakładów bukmacherskich
  - z tego też powodu w małych miejscowościach salony gier oraz zakłady bukmacherskie będą często jedyną dostępną dla ogółu formą hazardu

12

Mono i multihazardiści

■ Monohazardziści – emocjonalne przywiązanie do gry/ maszyny

- Jednym z ciekawszych zjawisk jest emocjonalne przywiązanie do gry (np. tylko internet, ruletka, poker) lub nawet maszyny (automatu).
- Pewne przywiązanie pojawia się ona w przypadku gier Totalizatora Sportowego. W przypadku Małego i Dużego Lotka osoby grające budują „system” typowania liczb. To działa uzależniająco, gdyż przywiązuje ich do gry i związanych z nią czynności
- Zdarzają się również przypadki emocjonalnego przywiązania do określonego automatu w salonie gier. Jeden z uzależnionych na przestrzeni 4-5 lat grał w tym samym salonie, na 1-2 maszynach, „a inne go nie interesowały”.

■ Multihazardiści

- Innym przypadkiem realizacji potrzeb związanych z hazardem jest granie we wszystkie możliwe gry, chociaż niekoniecznie jednocześnie
- Generalnie wynika z powszechnej u hazardzistów potrzeby regulowania emocji i napięcia przez grę ze stawką
- Jako skrajny przykład terapeuci przytaczali tutaj przypadki obstawiania cyfr na banknotach (np. czy są parzyste czy nieparzyste)

13

Uzależnienia krzyżowe

Uzależnienia krzyżowe

- Między 20-40% uzależnionych od hazardu cierpi też z powodu innych uzależnień
- Najczęściej jest to alkohol, rzadziej narkotyki
- Inne wymieniane w tym kontekście zachowania dewiacyjne to:
  - Zaburzenia seksualne
  - Działań na pograniczu prawa w celu uzyskania środków do gry

14

Uświadomienie uzależnienia (1/2)

„Tak naprawdę żaden hazardzista nie przychodzi sam, nie podejmuje sam leczenia, dopóki sytuacja zewnętrzna go nie zmusi.” (lider wspólnoty AH)

- Zdaniem lidera AH *„każda osoba zdrowa, która nie przekroczy progu uzależnienia, a dochodzi do momentu, kiedy zauważa, że za dużo przegrywa, że za dużo czasu traci, że przeszkadza jej to w spaniu i normalnej pracy zawodowej, to ma szansę.”*
- Droga do uświadomienia sobie uzależnienia od hazardu:
  - W pierwszej kolejności problem dostrzega rodzina/ osoby bliskie:
    - nietypowe zachowanie uzależnionego (późne wracanie do domu, podenerwowanie, złość na przemian z napady radości – tzw. choroba dwubiegunowa),
    - jak również brak pieniędzy czy znikanie przedmiotów z domu
  - Kolejne etapy to utrata pracy, a w ostateczności konflikty z prawem – jeden z terapeutów przytaczał przykład pacjenta, który ukrywał się 5 lat przed wymiarem sprawiedliwości. W ostatnim okresie przed rozpoczęciem leczenia żył bez dowodu osobistego.

15

Uświadomienie uzależnienia (2/2)

„Bywa, że przez długie lata rodzina żyje w kłamstwie, że hazardziście nie wychodzą interesy, ciągle go gdzieś oszukują, ciągle gdzieś na czymś traci. W konsekwencji rodzina pomaga w spłacie długu.” (lider wspólnoty AH)

- Trudności z uświadomieniem uzależnienia
  - Kobiety, które żyją z uzależnionymi od hazardu mężczyznami, w pierwszej kolejności przypuszczają zdradę, tzn. noce wizyty męża w salonie przypisywane są romansowi z inną kobietą. Powoduje to, że trudniej jest właściwie zdiagnozować problem.
  - Sami uzależnieni bardzo często pomniejszają wobec siebie samych problem, stosują argumentację „prawną” – zakłady bukmacherskie istnieją legalnie, nie ma więc w nich niczego złego.
  - Często uzależnienie zaczyna się od zabawy, miłego spędzania czasu, ewentualnie sposobu na zarobienie dodatkowych pieniędzy. To powoduje przesunięcie granicy bezpieczeństwa i łatwiejsze uzależnianie się.
  - Osoby uzależnione od hazardu zachowują sprawność intelektualną, przez co potrafią dłużej niż alkoholik ukrywać swoje problemy i funkcjonować w swojej roli społecznej

16

Spoleczne skutki uzależnienia od hazardu (1/2)

„Możesz postawić milion złotych, bo możesz. A ile zarabiasz, to już twoja sprawa” (terapeuta biorący udział w badaniu)

- Z jednej strony uzależnienie od hazardu ma mniejsze konsekwencje fizjologiczne i biologiczne dla uzależnionego niż uzależnienie od substancji psychoaktywnych. Jest zdecydowanie mniej inwazyjnym uzależnieniem i nie powoduje takiego wyniszczenia organizmu.
- Z drugiej jednak strony sprawia, że jest to „czyste” uzależnienie psychicznej, przez co uzależniony pozbawiony jest naturalnego mechanizmu obronnego, jakim jest jego organizm.
- Alkoholik nie jest w stanie (poza statystycznie skrajnymi przypadkami) wypić więcej niż zaakceptuje jego organizm. Z kolei uzależniony od hazardu nie odczuwa fizjologicznej granicy, jaką stawia jego ciało.

17

Spoleczne skutki uzależnienia od hazardu (2/2)

„Hazardziście dobrze się gra dopóki ma środki, swoje i rodziny. Najpierw tej bliższej, potem dalszej. Bo taka jest kolejność. Ale potem to jest za mało, zaczynają się pożyczki, kredyty bankowe, na końcu lichwiarze i półświatek. I z tego punktu widzenia hazard jest zjawiskiem groźnym społecznie” (lider AH)

- Osoby uzależnione od hazardu cierpią na obsesyjną potrzebę odegrania się. To powoduje, że zadłużają się w sposób nieproporcjonalny do swoich zarobków.
- Jeden z terapeutów przytoczył przypadek uzależnionego, który **zarabiając 3 tys. złotych miesięcznie**, z powodu potrzeby odegrania się, potrafił w ciągu **jednego dnia przegrać 20 tys. złotych**.
- Powoduje to, że konsekwencje społeczne są znacznie większe w przypadku uzależnienia od hazardu niż ma to miejsce w przypadku alkoholu.
- Uzależnieni zadłużają siebie, a także swoją rodzinę. W celu zdobycia pieniędzy kradną i wyludzają. Zapożyczają się u ludzi z półświatka przestępczego. **Powoduje to w konsekwencji, że 30% uzależnionych od hazardu podejmuje próby samobójcze** (dane podane za jedną z terapeutek uczestniczącą w badaniu).

18

Uzależnienie od hazardu – próba kwantyfikacji zjawiska w Polsce

Charakterystyka uzależnionych w oparciu o placówki z listy PARPA

- W ciągu ostatnich 12 miesięcy terapeuci pracujący w placówkach widniejących na stronach PARPA **leczyli średnio 143 pacjentów**
- Trzeba jednak zaznaczyć, że istnieje bardzo duże zróżnicowanie wśród terapeutów, niektórzy z nich deklarują jedynie jednego pacjenta, inni aż 900.
- Można jednak przyjąć, w oparciu o inne miary statystyczne, medianę i dominantę, że **typowy terapeuta prowadzi pomiędzy 70 a 150 pacjentów w roku.**
- Mediana to 70 pacjentów – czyli połowa terapeutów ma nie więcej niż 70 pacjentów w skali roku
- Dominanta to 100 pacjentów – czyli stosunkowo najczęściej udzielaną odpowiedzią nt. liczby uzależnionych prowadzonych w ciągu roku było 100 (11% terapeutów udzieliło takiej odpowiedzi)

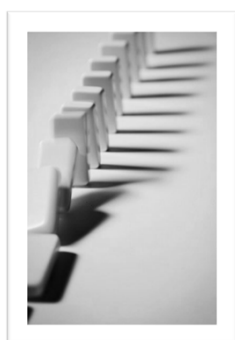
Q1. Z iloma osobami w ciągu ostatnich 12 miesięcy prowadzi/i Pan/i terapię uzależnień? Chodzi o terapię ambulatoryjną prowadzoną w ośrodku państwowym, w Pana/i głównym miejscu zatrudnienia.

Charakterystyka uzależnionych od hazardu oraz gier Lotto

- **Uzależnienie od hazardu:** w skali roku terapeuci prowadzą średnio:
  - **6 uzależnionych wyłącznie od hazardu**
Trzeba jednak zaznaczyć, że występuje duże zróżnicowanie, zdarzają się terapeuci, u których w ogóle nie ma takich przypadków. Natomiast jeden prowadzi aż 72 takie przypadki. Najczęściej terapeuci mają 2 takich pacjentów, a 70% nie więcej niż 5 pacjentów.
  - **23 uzależnionych od hazardu z uzależnieniami krzyżowymi**
Podobnie jak w przypadku powyższym rozpiętość jest tutaj bardzo duża, od 1 pacjenta do 298 pacjentów. Najczęściej terapeuci mają 2 takich pacjentów (dominanta), a 67% nie więcej niż 9 pacjentów.
- Uzależnieni od gier Lotto – średnio w skali roku terapeuci mają **3 uzależnionych od gier Lotto**
To również jest grupa bardzo zróżnicowana. 53% badanych twierdzi, że nie mieli w ogóle takich przypadków, a 30% twierdzi, że miało najwyżej 1 taki przypadek w ostatnich 12 miesiącach
- W oparciu o te dane szacujemy, że:
  - **ilość uzależnionych od gier hazardowych to w przybliżeniu 35 tysięcy osób** (tj. osób, które leczą się od tego typu uzależnienia w placówkach z listy PARPA).
  - **w tym uzależnienie od gier Lotto to 6 tysięcy osób**, co stanowi około **16% wszystkich uzależnionych od hazardu**. Błąd oszacowania jest trudny do precyzyjnego zdefiniowania, zakładamy, że jest nie mniejszy niż 12%, należy więc założyć, że wynik będzie mieścił się w przedziale 5,5 a 6,5 tysiąca osób

21

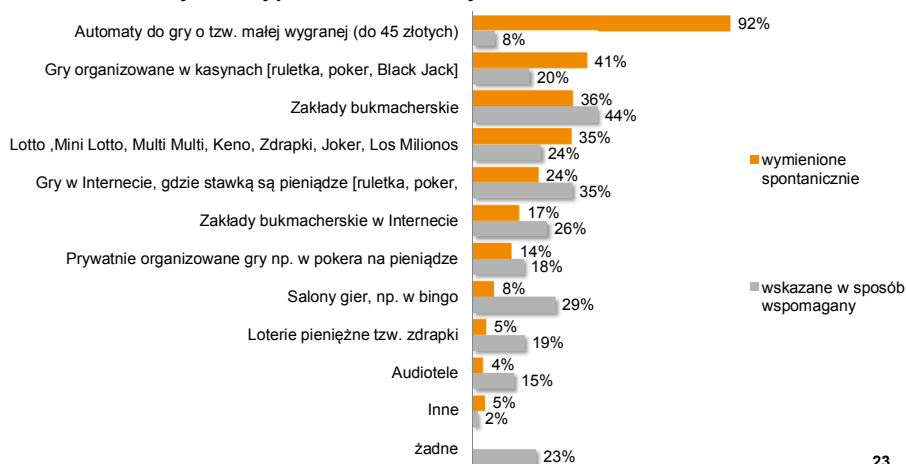
Gry hazardowe – charakterystyka

Gry hazardowe, od których uzależnienie są pacjenci – wskazania terapeutów

Q3a. Proszę wymienić gry hazardowe, od których uzależnione są osoby, z którymi prowadzi Pan/i terapię uzależnienia od gier hazardowych.
Q3b. Teraz odczytam listę różnych gier hazardowych. Proszę powiedzieć od których z nich są uzależnieni Pana/i pacjenci.

Gry dominujące wśród uzależnionych od hazardu

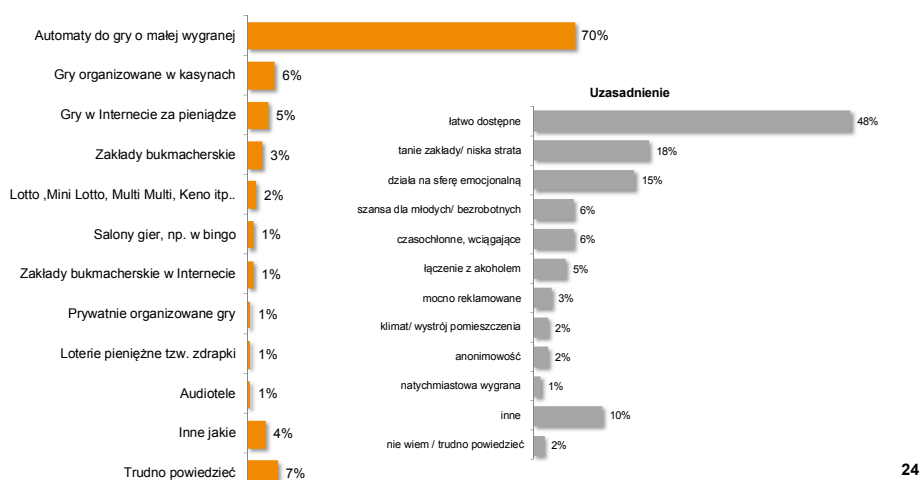
23

Gry hazardowe – niebezpieczeństwo uzależnienia

Q3c. Którą z tych gier uważa Pan/ Pani za najbardziej niebezpieczną ze względu na możliwość uzależnienia? Dlaczego Pan/i tak uważa?

Najbardziej uzależniające gry

24

Hot spoty – automaty do gry

- Automaty do gry jednoznacznie postrzegane są jako **najbardziej niebezpieczne i powodujące szybkie uzależnienie**, co wiąże się z szeregiem czynników społecznych i psychologicznych
- **Powszechna dostępność** salonów (powszechne w miastach, przy drogach, na dworcach) powoduje, że stanowią one pokusę dla grup społecznych wcześniej nie mających dostępu do hazardu (**młodzież, osoby o niższym uposażeniu, mieszkańcy małych miejscowości**)
- **Niskie stawki, brak opłaty** za wstęp oraz brak dress code'u (jak w przypadku kasyna) dodatkowo niwelują tę granicę
- Automaty dają **szybkie wzmocnienie** – możliwość **natychmiastowego wygranej**, co jest czynnikiem silnie uzależniającym
- Dodatkowo zaaranżowana **atmosfera oraz klimat miejsca** wzmocnia emocje związane z wygraną oraz powoduje odrealnienie i oderwanie od rzeczywistości: panujący półmrok, zaciemnione okna, muzyka, gra świateł na automatach, a także brak zegarów
- Rzeczywiste stawki mogą być większe – jeden z terapeutów przytaczał przypadek salonu gdzie grający ustalali stawki z właścicielem lokalu, np. wartość wrzucanej monety x 10

25

Hazard internetowy. Zakłady bukmacherskie

- **Hazard internetowy**
  - Staje się coraz bardziej popularny ze względu na dostępność rosnącą wraz z powszechnością Internetu
  - Gwarantuje zupełną anonimowość gracza – jest on „ukryty” w swoim mieszkaniu/ pokoju, co powoduje, że praktycznie nikt nie ma nad nim żadnej kontroli
  - Iluzyjność stawki/ pieniędzy
    - Po pierwsze w internetowych kasynach obraca się z żetonami/ punktami, za które oczywiście gracz płaci pieniędzmi, ale ekwiwalent żetonowy wprowadza element zapośredniczenia – łatwiej wydaje się „zastępcze” pieniądze
    - Po drugie część kasyn oferuje nowym graczom pulę darmowych żetonów/ punktów
    - Wreszcie płatności dokonuje się kartą, co też sprawia, że gracz nie widzi ubywających pieniędzy
- **Zakłady bukmacherskie** – rosnąca dostępność sprawia, że jest to kolejne miejsce potencjalnego uzależnienia od hazardu

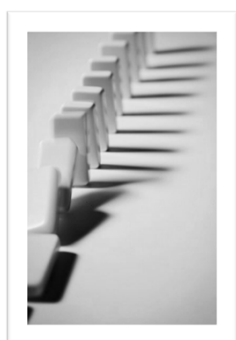
26

Gry Lotto (Totalizator Sportowy)

- Zasadniczo **gry Lotto postrzegane są jako gry o niskich skutkach ubocznych** i raczej niskim zagrożeniu społecznym
- Są jednak wyjątki od tej opinii i terapeuci przytaczają przypadki uzależnienia od gier Lotto.
- „Pozytywnym” aspektem gier Lotto (szczególnie Lotto oraz Mini Lotto) jest tzw. **opóźnienie wygranej. Losowania bowiem odbywają się 2-3 razy w tygodniu**, co powoduje efekt „wychłodzenia” głowy gracza – po wypisaniu i oddaniu kuponu wraca on do codziennych czynności
- Problemy pojawiają się kiedy ludzie zaczynają **budować tzw. „systemy”**, czyli dobierać liczby z kluczem, wypracowywać schemat dobierania cyfr
- Takie zachowania mają często znamiona uzależnienia i mogą mieć negatywne konsekwencje ze względu na fakt, że mogą coraz bardziej absorbować mentalnie oraz intelektualnie
- Dodatkowo **powszechność gier Lotto** odgrywa tutaj istotną i oczywistą rolę. Często dla osób starszych, bezdzietnych, słabiej uposażonych **jest szansą na odmianę życia**.

27

Terapia uzależnienia od hazardu w Polsce

Terapeuci uzależnień – przygotowanie do zawodu

- Etapy przygotowania do pracy w zawodzie terapeuty uzależnień:
  - Ukończenie tzw. wykształcenia użytecznego w zawodzie: psychologia, pedagogika, socjologia, resocjalizacja
  - Terapeutami mogą być również osoby o innym wykształceniu, np. technicznym, ale są to rzadkie przypadki
  - Kilkuetapowe szkolenie zawodowe obejmujące: szkolenie, staż i superwizja, egzamin specjalistyczny
- Nad przebiegiem certyfikacji terapeutów uzależnień czuwają dwie instytucje:
  - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
  - Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii
- Leczeniem uzależnień od alkoholu i narkotyków zajmują się również lekarze i psychiatry zatrudnieni w szpitalach oraz ośrodkach terapeutycznych

W chwili obecnej nie ma wyspecjalizowanego ośrodka terapii czy szkolenia dedykowanego uzależnieniu od hazardu

29

Terapia hazardu w Polsce

- Obecnie leczenie uzależnionych od hazardu w Polsce napotyka na dwa rodzaje trudności:
  - Po pierwsze, **niejasna jest sytuacja dotycząca finansowania leczenia** i terapii uzależnionych o od hazardu przez Narodowy Fundusz Zdrowia.
    - **Opinia samych terapeutów w tej kwestii są podzielone.** Część z nich twierdzi, powołując się na klasyfikację chorób, że NFZ finansuje leczenie uzależnionych od hazardu.
    - Inni, podobnie jak lider grupy AH, twierdzą, że NFZ nie finansuje takiego leczenia i dlatego **hazardziści rejestrowani są jako uzależnieni od alkoholu**, co rozwiązuje problem finansowania ich terapii.
  - Po drugie, **uzależnieni od hazardu to nieliczna grupa w ośrodkach terapeutycznych**, dlatego też prowadzi się z nimi najczęściej terapię indywidualną, gdyż nie można stworzyć grupy
    - W konsekwencji **hazardziści uczestniczą w terapiach grupowych dla alkoholików**, co jedna powoduje problemy z identyfikacją oraz utrudnia otwarcie w trakcie terapii i wyobcowanie (inne problemy)

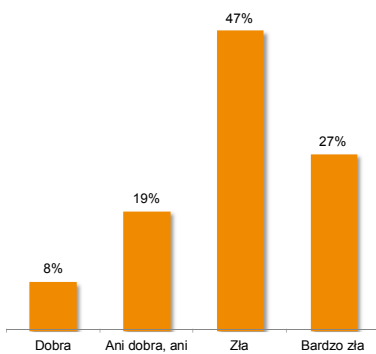
30

Dostępność literatury i chęć udziału w konferencji na temat hazardu

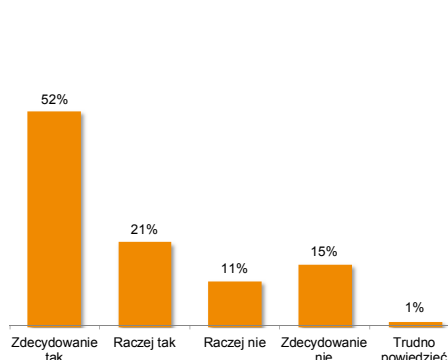

Q4. Jak ocenia Pan/i dostępność literatury na temat leczenia uzależnienia od patologicznego hazardu w Polsce?
Q5. Czy byłby Pan/i zainteresowany udziałem w konferencji/szkoleniu na temat terapii uzależnienia od patologicznego hazardu czy też nie?

Dostępność literatury na temat leczenia uzależnienia od hazardu

Chęć udziału w konferencji na temat leczenia hazardu

31

Wiedza i literatura dotycząca uzależnienia od hazardu

- Powszechna wśród terapeutów jest opinia, że **w Polsce nie ma literatury poświęconej problematyce leczenia uzależnienia od hazardu**, uwaga ta odnosi się szczególnie do literatury i badań dotyczących **polskich realiów**
- Obecnie wiedzę o tym jak leczyć uzależnionych hazardzistów budowana jest w oparciu o:
  - Praktykę i własne doświadczenie terapeutów z takimi pacjentami. Pojedyncze osobom w oparciu o długi staż pracy udało się wypracować własne programy terapii, inni bazują na ogólnej literaturze dotyczącej terapii uzależnień i w oparciu o nią budują swoje programy terapii
  - Kolejnym źródłem jest wymiana informacji oraz doświadczeń w środowisku terapeutów, szczególnie pracujących w jednym ośrodku.
  - Badania i publikacje naukowe dotyczące problematyki hazardu i terapii hazardu, głównie pochodzące ze Stanów Zjednoczonych

32

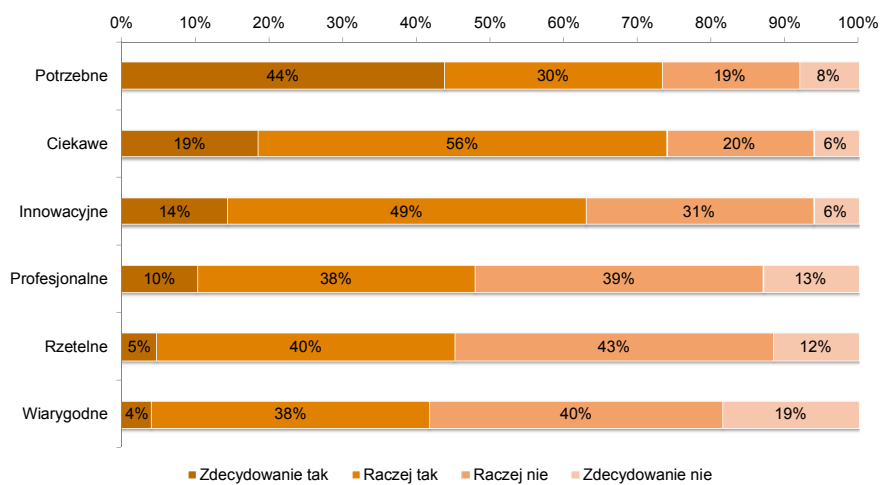

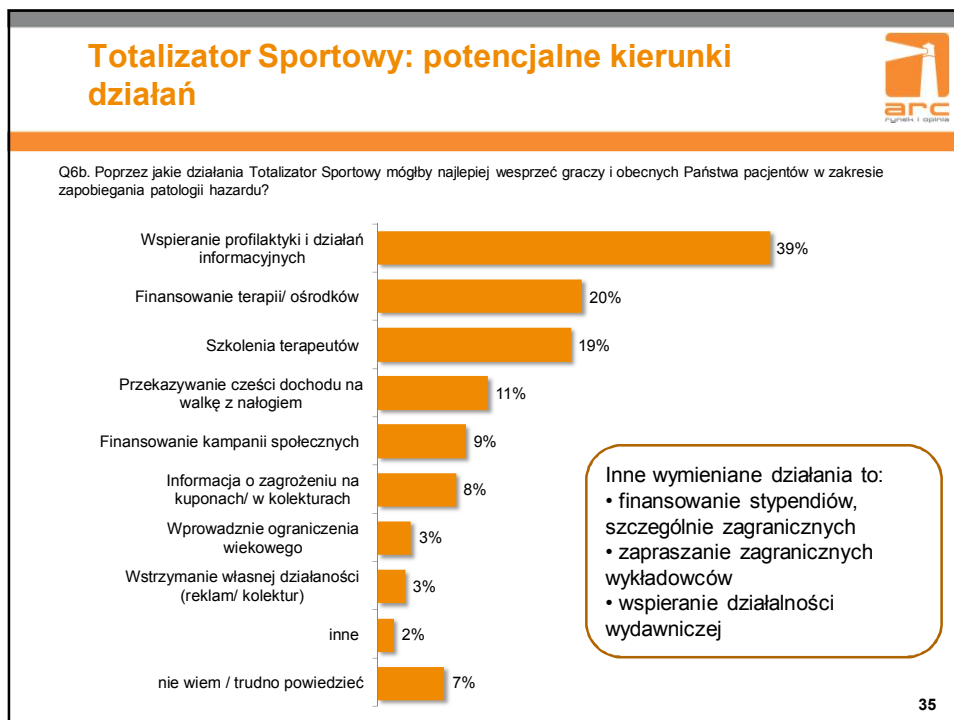
Totalizator Sportowy – Fundacja Milion Marzeń

Fundacja Totalizatora Sportowego: odpowiedzialność społeczna – postrzeganie

Q6a. Czy Pana/i zdaniem, działania fundacji sponsorowanej przez Totalizator Sportowy, w zakresie edukacji społecznej na temat uzależnienia od hazardu oraz szkoleń na temat terapii uzależnienia od hazardu dla terapeutów, byłyby:

Fundacja Totalizatora Sportowego: odpowiedzialność społeczna – postrzeganie

Udział i zaangażowanie się Totalizatora Sportowego, czy to bezpośrednio czy przez Fundację Milion Marzeń, wzbudziło pewne kontrowersje i dość przeciwstawne opinie terapeutów

- Część uważała, że taka działalność miałaby znamiona hipokryzji. Ostatecznie bowiem gry Lotto są formą hazardu a do terapeutów docierają osoby uzależnione od gier Lotto.
- Przywoływano był w tym kontekście przykład branży alkoholowej, która z jednej strony poprzez swoją działalność przyczynia się do występowania bardzo negatywnych zjawisk społecznych a z drugiej wplaca do budżetu państwa pieniądze na minimalizowanie skutków ubocznych swojej działalności

- Druga grupa terapeutów podchodziła do takiej inicjatywy w sposób otwarty i z pozytywnym nastawieniem
- Przywoływano argumenty, że byłaby to pierwsza taka inicjatywa i dlatego należy jej sprzyjać, gdyż może ona ułatwić pracę środowisku terapeutów
- Zdaniem przychylniej części terapeutów, wszystko będzie zależało od intencji oraz tego jak zostaną one przedstawione. Terapeuci oczekiwali by tutaj „wyłożenia kart na stół”

36

Totalizator Sportowy: ocen inicjatyw (1/2)

- **Kampania społeczna** na bilbordach mająca na celu uświadomienie problemu
  - Pomysł oceniony bardzo pozytywnie
  - Takie kampanie mają bardzo dużą siłę oddziaływania (docierają do dużej części społeczeństwa), dzięki czemu istnieje szansa na ogólnospołeczne uświadomienie problemu
  - Zdaniem terapeutów sukces takiej kampanii zależy w dużej mierze od kreatywności twórców
  - Jako pozytywny przykład przytaczana była kampania dotycząca przemocy w rodzinie i jej hasło przewodnie: „*bo zupa była za słona*” (jeden z terapeutów brał udział, jako konsultant, w pracach nad tą kampanią)

- **Ulotki w kolekturach** informujące o tym, gdzie można zdobyć pomoc terapeuty
  - Pomysł oceniony bardzo pozytywnie
  - Jest bardzo łatwym rozwiązaniem, które daje do ręki wskazówkę gdzie szukać pomocy osobą znajdującym się w grupie ryzyka uzależnieniem

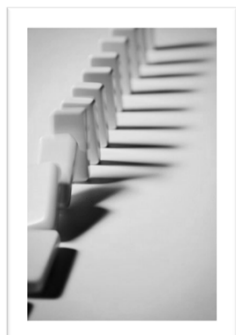
37

Totalizator Sportowy: ocen inicjatyw (2/2)

- **Testy psychologiczne** sprawdzające uzależnienie
  - Pomysł odebrany pozytywnie – tego typu rozwiązanie zbudzają zwykle ciekawość, nawet osób, których problem bezpośrednio nie dotyczy
  - Terapeuci twierdzą jednak, że powinien to być tzw. test przesiewowy, który nie diagnozuje choroby, tylko jest wskazówką, że dana osoba może być uzależniona
  - Najlepszymi miejscami ekspozycji byłyby kolektury Lotto, gdzie test mógłby wisieć na ścianie lub być dostępny w formie ulotek
  - Odrzucony został raczej pomysł „powieszenia” takiego testu na stronach Lotto – zdaniem terapeutów oraz lidera AH zostanie to niezauważone

- **Etykietowanie gier Lotto** – kolorami w zależności od poziomu zagrożenia
  - Pomysł wzbudził największe kontrowersje i został odebrany dość negatywnie
  - Kontrowersje wynikały z braku jednoznacznego kryterium przy pomocy, którego można ustalić która gra jest mniej lub bardziej niebezpieczna
  - Terapeuci wątpili również w sens takiej inicjatywy – tzn. co miałyby ona na celu (np. to że klienci nie będą grać w pewne gry?) oraz jej skuteczność

38

Rekomendacje

Podsumowanie

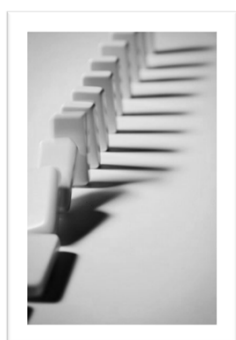
- Ze względu na fakt, że zjawisko uzależnienia od hazardu jest stosunkowo nowe w Polsce, **Totalizator Sportowy** podejmując się wysiłku działalności społeczno-edukacyjnej w tym zakresie **otrzyma prawdopodobnie duży kredyt zaufania od środowiska terapeutów**, nawet po mimo negatywnego nastawienia części z nich
- Wynika to z barku zainteresowania tym problemem ze strony innych instytucji czy to państwowych czy naukowych
- Co przekłada się to na barku danych oraz badań społecznego zakresu tego zjawiska a także opracowań naukowych prezentujących gotowe schematy terapii tego typu uzależnienia
- Prawdopodobnie nie zbyt duża jest samoświadomość społeczna dotyczące szkodliwości zjawiska hazardu, co w zestawieniu z dostępnością różnych form hazardu, może mieć duże konsekwencje społeczne

Rekomendacje

- Na podstawie badania wyłania się bardzo ciekawy i duży do zagospodarowania obszar dla Fundacji Milion Marzeń:
  - Szczególne znaczenie może mieć **kampania społeczna** uświadamiająca problem jakim jest uzależnienie od hazardu
  - Kampania taka będzie **pomocna zarówno osobom uzależnionym** jak również ich **rodzinom, osobom bliskim czy partnerom życiowym**, którzy zwykle jako pierwsi dostrzegają problem, ale nie zawsze są w stanie go poprawie zdiagnozować
  - Uświadomienie problemu osobom żyjącym z uzależnionymi spowoduje, że **zaczną one wcześniej reagować** i podejmować działania profilaktyczne i interwencyjne względem uzależnionych
  - Warto byłoby też zadbać, aby potencjalna **kampania komunikacyjna połączona została z działaniami w postaci strony internetowej, infolinii telefonicznej, ulotek** dostępnych w kolekturach Lotto i innych miejscach
  - Dzięki takiemu połączeniu działań i kanałów komunikacji (bilbord, internet, ulotki), kampania ma szansę odnieść skutek nie tylko **edukacyjny ale również profilaktyczny** (z jednej strony uświadomi problem, a z drugiej da osobom nim dotkniętym narzędzia do zapobiegania jego negatywnym konsekwencjom)

41

Aneks

Anonimowi hazardziści – grupa samopomocy

- Anonimowi hazardziści (AH), podobnie jak Anonimowi Alkoholicy (AA), to grupa wsparcia i samopomocy
- Wspólnota AH wywodzi się ze Stanów Zjednoczonych, wykorzystuje doświadczenia AA, które zostały zaadaptowane na potrzeby samopomocy wśród hazardzistów
- Osoby biorące udział w spotkaniach wspólnoty:
  - Najczęściej są w trakcie terapii z psychologiem lub po jej zakończeniu
  - Zdarza się, że spotkania AH to pierwsza lub jedyna forma wychodzenia z uzależnienia (czyli bez pomocy terapeuty)
  - Coraz większa grupa byłych uzależnionych zdobywa uprawnienia terapeutyczne i zostaje terapeutami we wspólnotach AH
- Wspólnoty AH nie przyjmują wsparcia finansowego z zewnątrz i przestrzegają zasady samofinansowania swojej działalności. Pieniądze z zewnątrz stanowią dla graczy zagrożenie – powstaje pokusa hazardu
- Wspólnoty nie uczestniczą również w dyskusjach na forum publicznym i ograniczają się tylko do swojej statutowej działalności
- W Polsce działa około 45 takich grup, w tym 5 w Warszawie

43

Kluczowe fakty

- ARC Rynek i Opinia jest niezależnym, polskim instytutem badawczym działającym od 1992 roku
- Członek międzynarodowej sieci niezależnych instytutów badawczych IRiS
- Członek Organizacji Firm Badania Opinii i Rynku (OFBOR)
- Certyfikaty Programu Kontroli Jakości Pracy Ankieterów OFBOR za rok 2008 (PKJPA)
- Zgodność procedur ze standardami ESOMAR

44

Kluczowe fakty

- **18 lat doświadczenia w badaniach rynku**
- **40 pracowników**
- **25 koordynatorów regionalnych**
- **500 ankieterów we własnej sieci ankieterskiej**
- **50 stanowisk we własnym studio CATI**
- **230 zogniskowanych wywiadów grupowych rocznie**
- **30.000 zarejestrowanych uczestników panelu internetowego**
- **10.007.000 PLN obrotów za rok 2009**

45

ARC Rynek i Opinia Sp. z o. o.
 ul. Juliusza Słowackiego 12
 - budynek KIRKOR
 01-627 Warszawa
 tel.: +48 022 584 85 00
 fax.: +48 022 584 85 01
 e-mail: office@arc.com.pl

Badania inspirują...